

Projektforslag til Fremfærd Børn

Titel: Virkningsfuldt pædagogisk arbejde i dagtilbud BUPL, FOA og KL

1. Baggrund

Der er et stigende fokus på den gruppe af elever, som ved afgang fra folkeskolen ikke er rustet til at tage en ungdomsuddannelse. Skal vi give alle børn samme livsmuligheder uanset social baggrund, skal vi sætte så tidligt ind i livet som muligt. Kvalitet i dagtilbuddenes læringsmiljø medvirker til, at børn klarer sig bedre i skolen, men også senere i livet både fagligt og socialt. Forskning viser samtidig, at investering i tidlig indsats i dagtilbud i højere grad end senere indsatser kan forebygge social udsathed og bidrage til at øge den sociale mobilitet.

Der er i udlandet stor interesse for det pædagogiske arbejde i danske dagtilbud. På trods af den internationale bevågenhed, ved vi ikke meget om, hvad det er, der gør det pædagogiske arbejde i danske dagtilbud til noget helt særligt, sammenlignet med andre lande. Vi ved fra international forskning, at dagtilbud af høj kvalitet gør en positiv forskel for børns trivsel, læring, intelligens, og motivation, og at det særligt gælder for børn i socialt udsatte positioner.

Forældre påvirkning har størst indflydelse, men dagtilbud af høj kvalitet er fortsat en vigtig del af en indsats for at øge alle børns livsmuligheder. Vi mangler dog viden om, hvad det helt præcist er i dagtilbuddenes praksis, som gør, at nogle dagtilbud særligt bidrager til at øge især børn i udsatte positioners trivsel og livsmuligheder. Det er et område, der ikke er forsket meget i.

For at kunne medvirke succesfuldt til at øge udsatte børns livsmuligheder, er der brug for viden om virkningsfuldt pædagogisk arbejde i dagtilbud, samt hvilke forhold, der skal være til stede for at kunne lykkes i arbejdet. Virkningsfuldt pædagogisk arbejde overfor socialt udsatte børn indebærer blandt andet, at personalet formår at rammesætte udviklende læringsmiljøer, der favner alle børn. Derfor er projektet ikke kun relevant for målgruppen af børn i socialt udsatte positioner, men for alle børn i dagtilbud.

Relevante forhold er i den forbindelse vilkårene for det pædagogiske arbejde, den pædagogiske ledelse og det pædagogiske personales kompetencer. Tilsammen indvirker disse forhold på den pædagogiske tilgang, der anvendes i arbejdet.

Hidtidig forskning peger på, at social udsathed hverken kan forklares med eller korrigeres med en eller to variable, fx sprogpræstation. Ofte vil det være mere helhedsorienterede pædagogiske og tværprofessionelle indsatser, der kan gøre en forskel. Samtidig ved vi, at det har stor betydning, at børn indgår i udviklende og inkluderende læringsmiljøer, hvor de oplever sig som en værdifuld del af fællesskabet uanset deres sociale forudsætninger.

Nogle steder har dagtilbuddene fundet gode løsninger, der bidrager til at øge børn i socialt udsatte positioners trivsel og livsmuligheder. Det er vigtigt at få identificeret de forhold og pædagogiske forholdemåder, der kan give børn i socialt udsatte positioner samme muligheder for at trives, lære og udvikle sig som andre børn. Dette for at kvalificere den pædagogiske kerneopgave, som er at sikre alle børns trivsel, læring og udvikling.

2. Formål og succeskriterier

Med udgangspunkt i ovenstående er projektets formål derfor at undersøge, hvad der kendetegner dagtilbud, som lykkes med virkningsfuldt pædagogisk arbejde. Projektet har fokus på dagtilbud, som har en høj andel af socialt udsatte børn.

Projektet skal dels give viden om, hvad virkningsfuldt pædagogisk arbejde består i (hvad gør det pædagogiske personale, som virker?) og dels indikatorer for, at fx den negative sociale arv brydes (hvilke tegn på fremgang kan det pædagogiske personale orientere sig mod?). Der ses både på vilkår for det pædagogiske arbejde, den pædagogiske ledelse og det pædagogiske personales kompetencer, samt på de pædagogiske indsatser, forstået som de pædagogiske forholdemåder, der anvendes i arbejdet. Der ses i den forbindelse blandt andet på, hvordan læringsmiljøerne hele dagen understøtter alle børns læring og trivsel. Et væsentligt element i det pædagogiske arbejde med socialt udsatte børn er, at sikre deres aktive deltagelse i fællesskaber sammen med den øvrige børnegruppe. Relationer mellem børnene på tværs af sociale forudsætninger er fremmende for alle børns udvikling af sociale kompetencer, empati og tolerance.

Et vigtigt element i projektet er desuden, hvilken rolle og betydning den pædagogiske ledelse har for det virkningsfulde pædagogiske arbejde, herunder om der er et særligt ledelsesmæssigt fokus på at videreføre arbejdet i overgang til skole for børn i socialt udsatte positioner. Projektet skal besvare følgende spørgsmål (succeskriterier):

- Hvad kendetegner virkningsfuldt pædagogisk arbejde i dagtilbud?

- Hvad kræver det af hhv. vilkårene for det pædagogiske arbejde, den pædagogiske ledelse og det pædagogiske personales kompetencer at kunne lave virkningsfuldt pædagogisk arbejde?
- Hvordan understøtter læringsmiljøerne over hele dagen især børn i udsattes positioners læring og trivsel?
- Er der ledelsesmæssigt fokus på at videreføre erfaringerne med virkningsfuldt pædagogisk arbejde i overgang til skolen?

3. Målgruppe

Den primære målgruppe er det pædagogiske personale og de pædagogiske ledere i dagtilbud med en høj andel af børn i socialt udsatte positioner. Projektet vil bibringe alle dagtilbud praksisnær viden og inspiration i form af konkrete indikatorer/markører, der kan kvalificere det pædagogiske arbejde. Derudover formidles projektets resultater til beslutningstagere og kommunale forvaltninger med henblik på at kvalificere beslutningsgrundlaget for investering i tidlig indsats.

4. Styring og organisering

Projektet ledes af en projektgruppe bestående af:

- Christina Elling Skarving, BUPL
- Birgit Stechmann, FOA
- Jette Kyhl, KL

Der anvendes partskonsulenthonorar til følgende opgaver:

- Facilitering af regionale konferencer
- Redaktion af skriftlig(-e) produkter

Der nedsættes ikke en følgegruppe på projektet.

5. Projektlængde (tidsplan)

Den tidsmæssige ramme for projektet vil være omkring to år inkl. prisafprøvning af projektet blandt relevante forskningsinstitutioner.

6. Økonomi

7. Indhold, metode og aktiviteter

Projektet udformes som et forskningsprojekt. Der lægges op til, at projektet kan rumme såvel kvantitativ som kvalitativ forskning. Den ansøgte budgetramme afspejler denne ambition.

Parterne kontakter en række relevante forskningsinstitutioner med henblik på en prisafprøvning af projektet. Det vil være et krav til de kontaktede forskningsinstitutioner, at de i deres tilbagemelding kommer med nuancerede og præcise bud på, hvilket forskningsdesign, de mener bedst kan identificere virkningsfuldt pædagogisk arbejde, herunder udvælgelse af dagtilbud, hvis pædagogiske arbejde er kendetegnet heraf. Udformning af forskningsdesignet pågår i dialog med projektets parter.

Det er ligeledes et krav, at forskningsdesignet rummer en stor spredning både geografisk og ift. dagtilbudstyper (vuggestue, børnehave, dagpleje.)

Produkter

Projektet skal munde ud i konkrete eksempler på virkningsfuldt pædagogisk arbejde, samt vurdering af, hvori det virkningsfulde består. Gerne en palette, der dækker forskellige former for praksis eksempler. Den konkrete formidling af slutproduktet aftales i samarbejde med leverandøren og med sparring fra vpt.dk. Et vigtigt hensyn vil i den forbindelse være, at formidlingen dels er målrettet alle pædagogiske personalegrupper på dagtilbudsområdet, dels at den er let tilgængelig og let omsættelig i den pædagogiske hverdag.

I forbindelse med næste Fremfærd-periode fra 2019 -? kan overvejes et nyt projekt, som bygger ovenpå nærværende projekts resultater. Konkret vil det være interessant at undersøge, om effekten af det fundne virkningsfulde pædagogiske arbejde i dette projekt kan fremmes yderligere, hvis der sker en bevidst ekstraordinær understøttelse heraf. Det kan fx afprøves via aktionslæringsforløb eller lignende.

8. Formidling

Udover formidling af projektets slutresultater til alle danske dagtilbud, formidles projektets resultater også via en række regionale konferencer. Projektets resultater vil desuden blive formidlet via relevante fora som fx organisationernes hjemmesider og fagblade, Kompetenceweb, EMU Dagtilbud e. lign.

9. Evaluering

Projektet evalueres af projektlederne. Elementer i evalueringen vil blandt andet være spørgeskemabaserede evalueringer fra deltagere på de regionale konferencer. Der udarbejdes en skriftlig evaluering på baggrund af de indsamlede data. Evalueringen vil også fokusere på videregivelse af projekterfaringer til kommende projekter.